

ISSN 2710-3056

Grail of Science

Periodical scientific journal

No 25

March
2023

The issue of journal contains

Proceedings of the V Correspondence
International Scientific and Practical Conference

GLOBALIZATION OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE: INTERNATIONAL COOPERATION AND INTEGRATION OF SCIENCES

held on March 17th, 2023 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporate Management (Vienna, Austria)

OU CI
Open Ukrainian Citation Index

Euro Science Certificate № 22438 dated 12.02.2023
UKRISTEI (Ukraine) Certificate № 23 dated 17.01.2023

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **25** March, 2023
with the proceedings of the:

V Correspondence International Scientific and Practical Conference

GLOBALIZATION OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE: INTERNATIONAL COOPERATION AND INTEGRATION OF SCIENCES

held on March 17th, 2023 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)

LLC International Centre Corporate Management (Vienna, Austria)

**EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM**

ICCM
International Centre
Corporate Management

Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»

№ 25 (березень, 2023) : за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences», що проводилася 17 березня 2023 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporate Management» (Відень, Австрія).

Editor in chief: Mariia Holdenblat

Deputy Chairman of the Organizing Committee: Rachael Aparo

Responsible for e-layout: Solomiia Zrada

Responsible designer: Nadiia Kazmina

Responsible proofreader: Hryhorii Dudnyk

International Editorial Board:

Alona Tanasiichuk - D.Sc. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Marko Timchev - D.Sc. (Economics), Associate professor (Republic of Bulgaria)
Iryna Ustinova - D.Sc. (Architecture), Professor (Ukraine)
Nina Korbozerova - D.Sc. (Philology), Professor (Ukraine)
Yuliia Voskoboinikova - D.Sc. (Arts) (Ukraine)
Svitlana Boiko - Ph.D. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Volodymyr Zanora - Ph.D. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Iryna Markovych - Ph.D. (Economics), Associate professor (Ukraine)
Nataliia Mykhalitska - Ph.D. (Public Administration), Associate professor (Ukraine)
Anton Kozma - Ph.D. (Chemistry) (Ukraine)
Dmytro Lysenko - Ph.D. (Medicine), Associate professor (Ukraine)
Yuriy Polyezhayev - Ph.D. (Social Communications), Associate professor (Ukraine)
Alla Kulichenko - D.Sc. (Pedagogy), Associate professor (Ukraine)
Taras Furman - Ph.D. (Pedagogy), Associate professor (Ukraine)
Mariana Vereskliia - Ph.D. (Pedagogy), Associate professor (Ukraine)
Anatolii Kornus - Ph.D. (Geography), Associate professor (Ukraine)
Andrii Fomin - Ph.D. (History), Associate professor (Ukraine)
Tetiana Luhova - Ph.D. (Arts), Associate professor (Ukraine)

The conference is included in the catalog of International Scientific Conferences; approved by ResearchBib and UKRISTEI (Certificate № 23 dated January 17th, 2023); certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 22438 dated February 12th, 2023).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

The journal is included in the international catalogs of scientific publications and science-based databases: Index Copernicus, CrossRef, Google Scholar and OUCI.

Conference proceedings are indexed in ICI (World of Papers), CrossRef, OUCI, Google Scholar, ResearchGate, ORCID and OpenAIRE.

Свідоцтво про державну
реєстрацію друкованого ЗМІ:
КВ 24638-14578ПР, від 04.11.2020

Certificate of state
registration of mass media:
КВ 24638-14578ПР of 04.11.2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ, МАКРО- ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

СТАТТІ

ЕВОЛЮЦІЯ АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ: СОЦІАЛЬНИЙ
ВИМІР
Дідківська Л.В. 29

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА
Заходим М.В. 34

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

INNOVATION AS A LEADING FACTOR IN ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE
CONTEXT OF GLOBALIZATION
Skrypnyk V. 43

СЕКЦІЯ II. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА; ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІК І АУДИТ

СТАТТІ

APPLICATION OF MODERN METHODS OPTIMIZATION IN THE DECISION-
MAKING PROCESS FINANCIAL SUPPORT OF THE MILITARY TROOPS
Artiushenko O. 46

ЗВІТНІСТЬ ЗА ПДФО ТА ЄСВ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД
Шаповалова А.П., Закревська О.М. 50

СЕКЦІЯ III. МАРКЕТИНГОВА ТА ЛОГІСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

СТАТТІ

ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ
Семенда Д.К., Семенда О.В. 54

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ВНУТРІШНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ
Пластовець А.О., Науковий керівник: Сорокіна Г.В. 60

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УПРАВЛІННІ ЗАКУПІВЛЯМИ
Жарська І.О..... 65

МАРКЕТИНГ 5.0 В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ
Кобернюк С.О..... 67

**СЕКЦІЯ ІV.
МЕНЕДЖМЕНТ, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

СТАТТІ

ВНЕСОК ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ РАДІОЕЛЕКТРОНИКИ У ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 16 - «МИР ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ»
Белянінова Г.Г., Тітова Л.В. 69

СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
Радзієвська С.О..... 76

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE RECRUITMENT AND SELECTION PROCESS
Olshevska T., Pryimak V. 90

**СЕКЦІЯ V.
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ**

СТАТТІ

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Іванова В.М..... 93

**СЕКЦІЯ VI.
ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО**

СТАТТІ

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE INVESTIGATION OF WAR CRIMES IN UKRAINE: CRIMINALISTIC PROBLEMS
Shevchuk V.M. 97

ВИДАННЯ ДЖЕРЕЛ ПРИВАТНОГО ПРАВА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ І АВСТРО-УГОРСЬКОЇ МОНАРХІЇ ТА ЇХНЕ ПОШИРЕННЯ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ Савуляк Р.В.	111
ВІДНОСИНИ ПАТРОНІВ І КЛІЄНТІВ В СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ В КОНТЕКСТІ ПРИВАТНОГО ПРАВА Виноградова Г.В.	115
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ТА ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ Резворович К.Р.	121
ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕХНІКО-ЮРИДИЧНУ ДОСКОНАЛІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ Клещенко Н.О.	125

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНУ В БОРОТЬБІ ІЗ ЗЛОЧИННІСТЮ Костюшко У.В., Жмур Ю.М.	129
ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Ніколаєнко Т.Б., Усманов М.Н.	132
ЧИННИКИ АКТУАЛІЗАЦІЇ РОЗРІЗНЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА КОЛЕКТИВНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ Волошенко О.В.	135

СЕКЦІЯ VII. ВОЄННІ НАУКИ, НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

СТАТТІ

ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ У КОНТРОЛЬОВАНИХ ЗОНАХ БІЛЯ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ Науково-дослідна група: Дівізінюк М.М., Камишенцев Г.В., Фаррахов О.В., Лисиченко К.Г., Лукашенко В.В.	138
---	-----

СЕКЦІЯ VIII. АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО

СТАТТІ

АГРОХІМІЧНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДОСЛІДЖУВАНИХ АГРОГОСПОДАРСТВ СХІДНОГО РЕГІОНУ ОПІЛЛЯ Глива О.П., Гловин Н.М.	148
--	-----

БІОПРЕПАРАТИ В ТЕХНОЛОГІЯХ ЗАХИСТУ ОГІРКА ВІД КОРЕНЕВИХ
ГНИЛЕЙ У ЗАКРИТОМУ ҐРУНТІ

Науково-дослідна група: Пелих В.Ю., Поспелова Г.Д.,
Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П. 155

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

THE EFFECT OF *MALVA SYLVESTRIS* L. PLANT DENSITY ON ITS PRODUCTIVITY

Panchenko K., Pospelov S. 160

СЕКЦІЯ ІХ.

ХАРЧОВЕ ВИРОБНИЦТВО ТА ТЕХНОЛОГІЇ

СТАТТІ

ОРГАНІЧНІ КИСЛОТИ ЯГІДНОЇ СИРОВИНИ У ФІЗІОЛОГІЇ ХАРЧУВАННЯ
ЛЮДИНИ

Сімонова І.І., Пешук Л.В. 163

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

МАЙОНЕЗ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ХАРЧОВИЙ ПРОДУКТ

Криськова Л.П., Покотило О.С. 169

СЕКЦІЯ Х.

**ЗАГАЛЬНА МЕХАНІКА ТА
МЕХАНІЧНА ІНЖЕНЕРІЯ**

СТАТТІ

ГРАФІЧНА ФАКТОРИЗАЦІЯ ВПЛИВУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ПРИ
ВДОСКОНАЛЕННІ ПРОКАТКИ ПРОФІЛІВ

Науково-дослідна група:

Нікулін О.В., Нікулін О.О., Наконечна Т.В., Попік В. 171

СЕКЦІЯ ХІ.

**ЕКОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ
НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

СТАТТІ

АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИК СТАЛОГО СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ
НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Івашура А.А., Борисенко О.М. 183

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ІРИГАЦІЙНИХ ВОД В
ДСТУ 2730:2015
Караулов В.Д., Житкевич М.Я., Науковий керівник: Юрасов С.М. 190

СЕКЦІЯ XII. КОМП'ЮТЕРНА ТА ПРОГРАМНА ІНЖЕНЕРІЯ

СТАТТІ

ВИКОРИСТАННЯ ФРЕЙМВОРКУ NUXT JS 3 ДЛЯ РОЗРОБКИ ВЕБ-
ДОДАТКУ
Матвеева Н.О., Нусс В.Д. 198

СЕКЦІЯ XIII. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СИСТЕМИ

СТАТТІ

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗА НАПРЯМКОМ
ТЕМАТИКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ІОТ ТЕХНОЛОГІЙ
Делембовський М.М., Корнійчук Б.В. 203

СЕКЦІЯ XIV. ТРАНСПОРТ ТА ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

СТАТТІ

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ РЕЖИМУ РІЗАННЯ ДЛЯ ФРЕЗЕРНОЇ ОБРОБКИ
КІНЦЕВИМИ ФРЕЗАМИ НА ВЕРСТАТАХ ІЗ ЧПК
Науково-дослідна група:
Д'яченко Ю.В., Воронько І.О., Сікульський В.Т., Воронько В.В. 207

ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА ДЛЯ
МОРСЬКИХ СУДЕН
Мельник О.М., Бурлаченко Д.А., Пастернак О.Я., Чеча О.П.,
Никитюк П.В. 215

СЕКЦІЯ XV. ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

СТАТТІ

ON ONE GENERALIZATION OF LOGISTIC MODEL OF THE POPULATIONS
DYNAMICS WITH A LIMITED INDIVIDUALS LIFETIME
Nakonechnay T. 221

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

EFFECT OF PHOTOCHEMICAL REACTION ON $ZNS_{1-x}SE_x$ THIN FILMS Khanmamedova E.A.	226
--	-----

СЕКЦІЯ XVI. СОЦІОЛОГІЯ ТА СТАТИСТИКА

СТАТТІ

ВПЛИВ МЕДІАКУЛЬТУРИ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ Артеменко С.Б., Фляшнікова А.Б., Оніщук І.І.	229
--	-----

СЕКЦІЯ XVII. ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

СТАТТІ

SPATIAL SEMANTIC CONCEPTS IN POETIC DISCOURSE Neborsina N.P.	233
THEORETICAL PREREQUISITES FOR FORMING INTERCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE OFFICERS OF COMBAT AND OPERATIONAL SUPPORT Kukharska L.....	241
TOWARDS A NEW PARADIGM FOR THE LANGUAGE RESEARCH: SYNERGISTIC CONTEXT Shchyhlo L., Korovai M.....	250
ДУМА & КІНОДУМА: ВІД ФОЛЬКЛОРНОГО ЖАНРУ ДО КІНОЖАНРУ Нікоряк Н.В.....	254
ЕМОТИВНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ АНГЛІЙСЬКОГО АД'ЕКТИВНОГО ЕМОСЕМІЗМУ Мельничук Н.О., Симака А.М.	259
НОВЕЛА В. ВИННИЧЕНКА «МОМЕНТ»: ІНТЕРМЕДІАЛЬНЕ ПРОЧИТАННЯ Вотьканич М.І.....	264
ОСОБЛИВОСТІ ЗВЕРНЕНОГО МОВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ НА ПРИКЛАДІ БУКОВИНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК Стрілець І.В.	270

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

PARTICULARITÉS LINGUISTIQUES DES TEXTES FRANÇAIS DANS LE DOMAINE DE LA CHIMIE Bondar L., Menchouk A.....	275
АКТИВНІСТЬ ПРЕФІКСАЛЬНИХ ПРИКМЕТНИКІВ У СУЧАСНІЙ МОВНІЙ ПРАКТИЦІ Векуа Н.В.....	278

**СЕКЦІЯ XVIII.
ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ**

СТАТТІ

CRISIS OF IDEOLOGY IN POLITICAL DISCOURSE Ishchenko O.M.	281
ЗМІНА КОНЦЕПТУ ПАРТНЕРСТВА НАТО: АДАПТАЦІЯ ДО ТУРБУЛЕНТНОЇ БЕЗПЕКИ Сичова А.О.....	286

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

НЕВИДИМА СУТНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ПРОЯВ ПЕРСОНАЛЬНОСТІ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ Вербова Р.М.....	290
---	-----

**СЕКЦІЯ XIX.
ПЕДАГОГІКА ТА ОСВІТА**

СТАТТІ

CHALLENGES IN EDUCATION OF FOREIGN STUDENTS Pavlychenko A.V., Diachenko G.G., Medvedovska T.P., Terkhanova O.V.....	292
ENGLISH TEACHERS' CONCERNS ABOUT THE ETHICAL USE OF CHATGPT BY UNIVERSITY STUDENTS Stepanechko O., Kozub L.	297
GUIDELINES FOR TEACHERS AS A COMPONENT OF INFORMATION SUPPORT FOR AN EDUCATIONAL DISCIPLINE Ivanchenko O.Z., Lurie K.I., Melnikova O.Z.....	303
PROMISES AND PERILS OF AI USE ON THE TERTIARY EDUCATIONAL LEVEL Lukianets H., Lukianets T.	306

THE MOTIVATION-GOAL COMPONENT OF SURGICAL DISCIPLINES TRAINING IN A HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL INSTITUTION Barannyk S., Korpuseiko I., Barannik K., Korpuseiko O., Chukhriyenko A.....	312
USING INTERACTIVE METHODS IN MILITARY ENGLISH TEACHING Serhiienko T., Neklesa O.....	322
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ДУМКА З ПОЗИЦІЇ НИНІШНЬОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ Сірант Н.П., Токова Л.П.....	329
ВИДИ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ Дрозд Л.В.....	333
ЕЛЕКТРОННИЙ ГЕРБАРІЙ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ Кириєнко О.О.....	339
ПРО НООСТРАТЕГІЮ СТРАТЕГІЙ (АБО ЩО ТИМЧАСОВО НЕ УСВІДОМЛЮЮТЬ АКАДЕМІЇ, ДЕРЖУСТАНОВИ І ЕКСПЕРТИ ЛІДЕРІВ УКРАЇНИ) Науково-дослідна група: Корсак К.В., Корсак Ю.К., Кірик Т.В., Давиденко Г.В., Дзвінчук Д.І., Ляшенко Л.М., Чепуренко Т.І.....	346
ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ У НАУКОВОМУ ВИМІРІ Древняк Л.П., Науковий керівник: Ковшар О.В.....	364
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ФАХІВЦІВ ТУРИЗМУ: КРАЩІ СВІТОВІ ПРАКТИКИ Бабушко С.Р., Соловей М.І.....	369
РОЛЬ ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ Яценко О.Ю., Науковий керівник: Сопівник І.В.....	375
ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ Соловійова Н.Д.....	378
ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ	
USE OF SCRIBING TECHNOLOGY IN THE SPEECH THERAPIST'S CORRECTIVE WORK WITH CHILDREN WITH SSD Kurienkova A.V.....	386

ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС МЕДИЧНИХ ЗВО Драчук М.І., Федорович З.Я.....	389
КОНЦЕПЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ЕКОСИСТЕМИ В ПРОФЕСІЙНІЙ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ) ОСВІТІ УКРАЇНИ Тихонова Н.В.	391
НАВЧАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ КЕЙС “ТЕХНОЛОГІЇ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В МЕДИЦИНІ І МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ” ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ Шкроб'як А.С., Наукові керівники: Єгоренков А.І., Пащенко В.В.....	394
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РОЛЬОВОЇ ГРИ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ У ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ Романюк Ж.Г.	397
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Кравченко О.Л.....	400
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ Мозгова Т.П., Науковий керівник: Бенера В.Є.....	404

СЕКЦІЯ XX. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

СТАТТІ

АНАЛІЗ ВИНИКНЕННЯ ОСНОВНИХ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ СТРЕСУ В ПРАЦЯХ ВИДАТНИХ НАУКОВЦІВ Костюк М.І., Мазур Н.В.	407
ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ САМОСТАВЛЕННЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ Яворська-Ветрова І.В.	413

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ, ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ Лупійко Л.В., Закаблуковська О.О.	420
--	-----

СЕКЦІЯ XXI. МЕДИЧНІ НАУКИ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

СТАТТІ

CLINICAL COMPARISON OF EFFICACY BETWEEN COMBINATIVE THERAPIES IN MANAGEMENT OF SARS-COV-2-INDUCED ARTHRITIS: NSAIDs AND STERIODS VERSES NSAIDs AND CHONDROPROTECTIVE AGENTS Shulyk M.B., Sobchenko D.A., Onyia Chibundo Nwude	423
--	-----

EVALUATING OF SUPPLEMENTARY FEEDING IN BREASTFED INFANTS Oliinyk V.S., Yushchenko L.O., Kuleshov O.V., Kotsur L.D.....	429
MOLECULAR MECHANISMS OF RESISTANCE OF ENDOMETRIAL HYPERPLASIA TO PROGESTAGEN THERAPY Khaskhachykh D.A., Potapov V.O., Garagulia I.S.	433
КОМПЛЕКСНЕ ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМИ ВОГНЕПАЛЬНИМИ НЕЙРОПАТІЯМИ ТА ПЛЕКСОПАТІЯМИ, ЩО СУПРОВОДЖУЮТЬСЯ ХРОНІЧНИМ НЕЙРОПАТИЧНИМ БОЛЬОВИМ СИНДРОМОМ Бородай О.М., Науковий керівник: Літовченко Т.А.	440
КОРОНАВІРУСНА ІНФЕКЦІЯ, ПРОЯВИ КАВАСАКІ СИНДРОМУ У ДІТЕЙ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП Мельник О.О., Наджафлі Кубра Ф., Абдельмажид Л.А.....	443
ОСНОВНЫЕ ЭТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ И КЛИНИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ОРТОДОНТИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ Абдуллаева Н.И., Ибрагимов Ш.У., Ахмедов Д.Х.	450
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ВАГІТНОСТІ ТА ПОЛОГІВ У ЖІНОК ІЗ НЕВИНОШУВАННЯМ ВАГІТНОСТІ АСОЦІЙОВАНИМ ЗІ СПАДКОВИМИ ТРОМБОФІЛІЯМИ Лоскутова Т.О.....	457
ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА У ВЕДЕННІ ПАЦІЄНТІВ З ХВОРОБОЮ ПАРКІНСОНА Растворов О.А.	464
ПРОФІЛАКТИКА НЕВИНОШУВАННЯ ВАГІТНОСТІ В УМОВАХ СТРЕСУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ Фартушок Т.В., Шваб К.М., Щудлик С.О.....	475
РІВНІ ЦИТОТОКСИЧНИХ КЛІТИН У ХВОРИХ НА КОЛОРЕКТАЛЬНИЙ РАК З МЕТАСТАЗАМИ У ПЕЧІНКУ ДО ТА ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РАДІОЧАСТОТНОЇ АБЛЯЦІЇ ТА ХІРУРГІЧНОЇ РЕЗЕКЦІЇ Сорочан П.П., Кузьменко О.В., Іваненко М.О.....	489
ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ	
LOW TESTOSTERONE LEVELS IN ADULTS IN CENTRAL ASIA REGIONS Ibragimov S.U.	493
PROBIOTICS AS A MECHANISM TO REDUCE INFLAMMATION AND SLOW THE PROGRESSION OF RHEUMATOID ARTHRITIS Sobchenko D.A., Hasoun A.	496

THE PROBLEM OF POST-VACCINATION IMMUNITY IN CHILDREN WITH CHRONIC HERPESVIRUS INFECTIONS Melnyk G., Academic supervisor: Volianskyi A., Smilianska M.	499
ВПЛИВ ДЕФІЦИТУ ВІТАМІНУ D НА РОЗВИТОК ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ СЕРЕД ПАЦІЄНТІВ ПЛАСТИЧНОЇ ХІРУРГІЇ Бабіч М.С., Шанигін А.В.	504
ДРАКУНКУЛЬОЗ - ПЕРША В СВІТІ ХВОРОБА, ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НА ЯКУ ВДАЛОСЯ ЗВЕСТИ ДО МІНІМУМУ БЕЗ ЛІКІВ І ВАКЦИН Гавриленко С.Д., Тереник С.А., Науковий керівник: Орловська К.В.	506
ОСОБЛИВОСТІ РАЦІОНУ ХАРЧУВАННЯ ПРИ ДЕРМАТИТАХ: ХАРЧОВІ ТРИГЕРИ Малишева А.С., Науковий керівник: Шанигін А.В.	509
СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ ГЕСТАЦІЙНОГО ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ Каріна Д.С., Кузьміна Д.О., Науковий керівник: Лахно О.В.	511
ЦЕЛІАКІЯ ЯК ЗАХВОРЮВАННЯ ЗІ СПАДКОВОЮ СХИЛЬНІСТЮ Товкес А.Д., Науковий керівник: Панчук О.В.	514

СЕКЦІЯ XXII. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ

СТАТТІ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ ДІВЧАТОК 7-8 РОКІВ Януш М., Науковий керівник: Чепелюк А.	517
--	-----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

АТЛЕТИЧНА ГІМНАСТИКА – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ Антіпова Ж.І., Гоголева О.М.	523
--	-----

СЕКЦІЯ XXIII. ІСТОРІЯ, АРХЕОЛОГІЯ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЯ

СТАТТІ

ДО ПИТАННЯ ПРО УЧАСТЬ НІМЕЦЬКИХ НАЙМАНЦІВ В ХОТИНСЬКІЙ ВІЙНІ 1621 Р. Яценюк Г.М.	526
--	-----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ЦАРЯ ПАПА КРІЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНОГО ПОЛОЖЕННЯ ВІРМЕНСЬКОГО ЦАРСТВА У КІНЦІ 360-Х – СЕРЕДИНІ 370-Х РР. Н. Е. Строй О.О.	532
---	-----

П'ЯТНИЦЬКА ЦЕРКВА В ЧЕРНІГОВІ (1989-2021 РР.) Нижник Л.М.....	535
ФЕНОМЕН "ВІЗУАЛЬНОГО ПОВОРОТУ" (ВІД ЗОБРАЖЕННЯ ДО ОБРАЗУ) Дутканич В.С.....	538

СЕКЦІЯ XXIV. АРХІТЕКТУРА ТА БУДІВНИЦТВО

СТАТТІ

РЕКОНСТРУКЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО СТАДІОНУ «УНІФЕХТ» ПІД ЧАС ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ В МІСТІ ХАРКОВІ Чуб О.М., Крейзер І.І.....	540
---	-----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ЄВРОПЕЙСЬКА ЖИТЛОВА ПОЛІТИКА: ОГЛЯД ІСТОРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА МОДЕЛЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ Фенчук О.Т.....	554
--	-----

СЕКЦІЯ XXV. КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО

СТАТТІ

ЕСТЕТИКО-СТИЛЬОВІ ПОШУКИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ХХ СТОЛІТТЯ У ЖАНРАХ ПЕРЕКЛАДУ ДЛЯ АЛЬТА Бардашевська Я.М., Середюк І.М.....	557
--	-----

МАЛІ АРХІТЕКТУРНІ ФОРМИ У ПРОЕКТАХ МАЙСТЕРНІ ХУДОЖНЬОГО ДЕРЕВА КОСІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ ПРИКЛАДНОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА Стеф'юк Р.Г., Зарінчук І.В.....	562
--	-----

САКРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ: ТВОРЧИЙ ДОРОБОК ЛЕВА ДЕМ'ЯНЧУКА Менцінський М.Т., Дем'янчук А.Л.....	567
---	-----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ "ПРОМИСЛОВИЙ ДИЗАЙН" У КИЇВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ АКАДЕМІЇ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ІМ. М. БОЙЧУКА" НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ Дяченко А.В.....	574
---	-----

СЕКЦІЯ XXVI. ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОЛОГІЯ

СТАТТІ

СУЧАСНИЙ ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОЛОДЯЖНЕНСЬКОЇ ТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ Нетробчук І.М., Стельмах В.Ю., Карпюк З.К., Чижевська Л.Т., Мельник О.В., Полянський С.В., Качаровський Р.Є.	578
ТУРИСТИЧНИЙ ІМІДЖ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ – МАЙБУТНЯ НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ СУЧАСНА РЕАЛЬНІСТЬ Паньків Н.М.	589
ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ СЕСКВАН STAGNIC RETISOLS ПЕРЕДКАРПАТТЯ (УКРАЇНА) Паньків З.П., Тиховська Л.Р., Гончарук П.О.	593

DOI 10.36074/grail-of-science.17.03.2023.104

СУЧАСНИЙ ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОЛОДЯЖНЕНСЬКОЇ ТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Нетробчук Ірина Марківна

кандидат географічних наук, доцент кафедри
фізичної географії, географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Стельмах Валентина Юріївна

кандидат географічних наук, старший викладач кафедри
фізичної географії географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Карпюк Зоя Костянтинівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри
фізичної географії, географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Чижевська Лариса Тарасівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри
фізичної географії, географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Мельник Олег Володимирович

кандидат географічних наук, асистент кафедри
фізичної географії, географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Полянський Сергій Володимирович

кандидат географічних наук, доцент кафедри
фізичної географії, географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Качаровський Роман Євгенович

магістр географії, старший лаборант кафедри економічної
та соціальної географії, географічний факультет
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Анотація. Деталізовано передумови формування Колодяжненської територіальної громади (ТГ) Волинської області. Акцентовано увагу на особливостях клімату, поверхневих вод, ґрунтів, лісових та земельних ресурсів. Охарактеризовано об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) громади. Вивчено їх природні, зокрема, флористичні та фауністичні особливості. Обґрунтовано умови здійснення природоохоронної та рекреаційної діяльності в їх межах. Запропоновано напрямки покращення функціонування об'єктів ПЗФ та можливості розширення його мережі.

Ключові слова: природно-заповідний фонд, рекреаційний потенціал, клімат, поверхневі води, озеро, річка, лісові ресурси, ґрунт, природно-заповідні об'єкти, Колодяжненська ТГ, Ковельський район, Волинська область.

Постановка наукової проблеми та її значення.

Потужним поштовхом до розвитку територій стала розпочата державою у 2015 р. децентралізація влади, особливо на місцевому рівні, що дозволила здійснити трансформацію адміністративно-територіального устрою регіонів.

За період з 2015 по 2023 рр. завдяки основним критеріям, закладеним і прописаним у Законі України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [13], в Україні було утворено 1 438 територіальних громад, з яких у Волинській області – 54 [2–3]. До цього переліку належить сільська Колодяжненська громада, яка географічно розташована на перетині значних автомобільних і залізничних шляхів між містами Ковель (найбільший залізничний вузол краю) та Луцьк (обласний центр Волинської області – великий економічний та промисловий центр регіону) у рівновіддаленості від державного кордону з Республіками Польща та Білорусь.

Децентралізація сприяла розширенню юридичних повноважень господарських важелів управління та фінансових можливостей громад з одночасним отриманням права розпоряджатися певними природними та матеріальними ресурсами. Подальше використання, зокрема, рекреаційних ресурсів сприятиме відновленню природних територій, поліпшенню екологічної ситуації, розвитку рекреації та туризму в їх межах. Тому дослідження природного рекреаційного потенціалу громад є досить актуальним і перспективним [3; 8–9].

Аналіз останніх досліджень з цієї проблематики.

Природний рекреаційний потенціал вивчений науковцями досить детально, особливо на регіональному та локальному рівнях. Природно-рекреаційний комплекс Волинської області досліджували Я. Б. Олійник, Л. М. Черчик, О. В. Міщенко, І. В. Єрко. На рівні адміністративних територій, зокрема територіальних громад, його досліджували І. П. Ковальчук, В. О. Фесюк, Ф. В. Зузук, І. М. Нетробчук, Л. Т. Чижевська, З. К. Карпюк, Т. С. Павловська, С. В. Полянський, В. Ю. Стельмах, О. В. Мельник, В. Г. Юровчик, Р. Є. Качаровський, О. В. Антипюк [16–17].

Водночас, проблема наявності і використання природного рекреаційного потенціалу Колодяжненської територіальної громади досліджена недостатньо.

Мета та завдання дослідження.

Основною метою роботи є дослідження природного рекреаційного потенціалу Колодяжненської територіальної громади. Головними завданнями є

вивчення наявного природного рекреаційного потенціалу, передусім кліматичних умов, гідрологічних об'єктів, лісового та природно-заповідного фонду. Водночас, важливим є пошук шляхів збереження та покращення стану довкілля, що істотно впливає на можливості використання природи як основного чинника рекреації громади. З цією метою здійснено аналіз наявної інформації статистичних щорічників Головного управління статистики у Волинській області, звітних та довідкових матеріалів підрозділів Регіонального офісу водних ресурсів у Волинській області, Волинського обласного управління лісового та мисливського господарства, Управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації. Під час дослідження було використано порівняльно-географічний, статистичний, аналітичний методи, проведено узагальнення та систематизацію інформації.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Колодяженська територіальна громада утворена 08 жовтня 2016 р. шляхом об'єднання Колодяженської, Кричевичівської, Скулинської та Уховецької сільських рад Ковельського району. У складі громади перебуває 19 сільських населених пунктів: Білашів, Будище, Волошки, Воля-Любитівська, Ворона, Гончий Брід, Грушівка, Дроздні, Іванівка, Колодяжне, Кричевичі, Ломачанка, Любитів, Перковичі, Рокитниця, Скулин, Стеблі, Уховецьк, Черемошне. Площа громади становить 464,4 км². Загальна кількість населення (станом на 01.01.2022 р.) – 8 345 осіб. Адміністративним центром громади є с. Колодяжне. У громаді функціонують шість старостинських округів – Білашівський (центр у с. Білашів), Дрозднівський (с. Дроздні), Кричевичівський (с. Кричевичі), Любитівський (с. Любитів), Скулинський (с. Скулин) та Уховецький (с. Уховецьк) [2–3; 8–9].

Громада має потужний природний рекреаційний потенціал, сприятливі кліматичні умови, різноманітні природні ресурси та природно-заповідні території.

Кліматичні умови та ресурси придатні для здійснення рекреації і туризму впродовж року. Клімат є помірно-континентальним. Найвищі температури припадають на липень і становлять +18,6 °С. Абсолютний максимум літніх температур за матеріалами метеостанції Ковеля сягає +39,0 °С. Найхолодніший місяць січень, його пересічна температура становить –4,5 °С. Безморозний період триває 158 днів. Пересічна температура повітря за рік становить +7,0 °С. Пересічний мінімум температури повітря має від'ємне значення з грудня до березня включно. Найнижча мінімальна температура відзначається у січні – 6,7 °С. Найвищі її значення фіксуються у липні – +13,5 °С. [8–9; 18–19].

Головними водними артеріями громади є р. Турія (загальна довжина 192,9 км; площа водозбору – 2 922,86 км²; похил річки – 0,41 м/км), р. Воронка – права притока р. Турія (23,04 км; 149,1 км²; 0,34 м/км), р. Бобрівка – права притока р. Турія (15,11 км; 109,7 км²; 0,53 м/км), р. Широка – права притока р. Бобрівка (10,0 км; 56,1 км²; 0,80 м/км), р. Дурниця – права притока р. Турії, правої притоки р. Прип'ять басейну р. Дніпро (21,44 км; 137,9 км²; 1,5 м/км), р. Закревщина (10,0 км; 29,1 км²).

У громаді налічується ряд озер, найбільші з них: Нечимне (поблизу с. Скулин, площа дзеркала – 7,5 га; об'єм – 0,37 млн м³; максимальна глибина –

10 м), Сомин (поблизу с. Скулин, 24,2 га; 1,58 млн м³; 12,0 м), Ухо (поблизу с. Уховецьк, 25,0 га; 2,25 млн м³; 12,0 м), Кричевицьке (поблизу с. Кричевичі, 55,0 га; 6,5 м), М'якотин (поблизу с. Уховецьк, 4,0 га; 0,01 млн м³; 0,8 м), Перковицьке (поблизу с. Перковичі, 9,1 га; 0,28 млн.м³; 5,0 м). У громаді споруджене Кричевичівське водосховище (площа дзеркала – 51,0 га; об'єм водосховища при НПР: повний – 2,04 млн. м³, корисний – 0,94 млн. м³). Дев'ять ставків розміщуються поблизу сіл Білашів (три), Будище (п'ять) та Колодяжне (один) [4; 8–11; 15; 19–22].

Водні плеса є привабливими для рекреаційного використання – короткотермінового відпочинку (купання, занять водним туризмом, плавання на човнах, рибальства) та екологічного пізнання природи (дослідження біорізноманіття території ПЗФ) [8–9; 19–22].

У межах Колодяженської територіальної громади поширені дерново-підзолисті, болотні та антропогенні ґрунти. Дерново-слабко- і середньопідзолисті піщані та глинисто-піщані ґрунти знаходяться на витоках р. Зубра та на північ і північний захід від с. Ломачанка. Дерново-підзолисті глеюваті супіщані та легкосуглинкові ґрунти мають незначне поширення на схід від с. Кричевичі. Дерновопідзолисті глеюваті піщані й суглинкові поширені на південний схід від с. Скулин і на південь від озер Сомин і Кричевицьке. Дерново-підзолисті ґрунти становлять до 30 % осушених земель. У їх верхньому горизонті містять у середньому 1,26–2,68 % гумусу. Реакція ґрунтового розчину коливається від сильно- до слабкокислої, рН пересічно становить 4,6–5,7. Крім цього, ґрунти цієї групи в орному шарі містять незначні запаси рухомих форм поживних речовин. Торфово-болотні ґрунти найбільше поширені у північній і південній її частинах. Торфові ґрунти трапляються у північній частині громади на правобережжі р. Дурниця на північ від оз. Сомин. Ці ґрунти є найпоширенішими. Вони займають найнижчі елементи рельєфу. Залягають болотні ґрунти на водно-льодовикових і алювіальних відкладах піщаного і супіщаного гранулометричного складу та сучасних болотних утвореннях. На всій території переважають трав'янисто-осокові торфи. Родючість цих ґрунтів важко регулюється. Залежно від потужності торфу, вони поділяються на неглибокі, середньоглибокі та глибокі. Зольність коливається від 5 до 45 %.

Після осушення окремі ділянки трансформуються в антропогенні ґрунти. Антропогенні оторфовані лучні супіщані і легкосуглинкові ґрунти розміщені на північ від оз. Сомин і на лівобережжі р. Дурниця. Антропогенні гумусовані оглеєні ґрунти із вмістом органічної речовини 20–10 % поширені на окраїні двох масивів торфово-болотних ґрунтів – на північному заході від оз. Кричевицьке та на південному сході від с. Ломачанка [5; 8–9; 18–19].

Значна частина лісових ресурсів громади зосереджена у межах Білинського, Ковельського, Радовичівського, Скулинського лісництв ДП «Ковельське ЛГ». Головними лісоутворюючими породами є: сосна звичайна *Pinus sylvestris* – 55 %, береза повисла *Betula pendula* – 16 %, дуб звичайний *Quercus robur* – 14 %, вільха чорна *Alnus glutinosa* – 8 %, осика *Populus tremula* – 6 % та ялина звичайна *Picea abies* – 1 %. Потужний потенціал флористичних ресурсів – це цінні види лікувальних трав та дикорослих ягід [4–5]. На території лісництва зростають: підсніжник білосніжний *Galanthus nivalis*, коручка болотяна

Epipactis palustris, зозулинець блощичний *Anacamptis coriophora*, любка дволиста *Platanthera bifolia*.

Багатою є й фауна цієї території, що представлена багатьма видами, де переважають дика свиня *Sus scrofa*, сарна європейська *Capreolus capreolus*, лисиця звичайна *Vulpes vulpes*. Місцеві ландшафти є середовищем гніздування птахів, серед яких грицик великий *Limosa limosa*, крижень *Anas platyrhynchos*, кулик *Char adrii*, бекас *Gallinago gallinago*, дрізд співочий *Turdus philomelos*, лиска *Fulica atra*, лунь очеретяний *Circus aeruginosus*, сова вухата *Asiootus*. Мисливські угіддя розташовані на землях Ковельської УТМР, де є можливість полювати на зайця-русака *Lepus europaeus*, дику свиню *Sus scrofa*, лисицю звичайну *Vulpes vulpes* [1; 8–9; 19].

Важливу роль для сталого розвитку Колодяжненської громади відіграє наявний в її межах природно-заповідний фонд, що сформований та діє на основі положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [13]. За даними Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА [15], в межах громади знаходиться 16 об'єктів природно-заповідного фонду (рис.1), зокрема один (ландшафтний заказник «Нечимне») загальнодержавного та 15 місцевого значення загальною площею 2 064,62 га (табл.1). З них п'ять ландшафтних (один загальнодержавного (з/д) та чотири місцевого значення

Рис. 1. Природно-заповідний фонд Колодяжненської територіальної громади Волинської області (автор-укладач к. геогр. н., доц. Карпюк З. К.)

(м/з)), два ботанічних м/з, гідрологічний м/з, та вісім ботанічних пам'яток природи м/з. Майже всі (88 %) об'єкти ПЗФ утворені за часів незалежності України у 90-х рр. ХХ ст., за винятком ландшафтного заказника з/д «Нечимне» (1980 р.) та гідрологічного заказника «Соминський» м/з, що утворені за часів УРСР [6–7; 12; 18–19].

Таблиця 1

Об'єкти природно-заповідного фонду Колодяжненської ТГ Волинської області
[6–7; 12; 18–19]

Назва об'єкта	Місце знаходження	Загальна площа, га	Нормативний документ, орган, що утворив та дата утворення
<i>Загальнодержавного значення</i>			
<i>Ландшафтний заказник</i>			
«Нечимне»	ДП «Ковельське ЛГ» Скулинське лісництво	40,0	Постанова Ради Міністрів Української РСР від 25.02.1980 р., № 132
<i>Місцевого значення</i>			
<i>Ландшафтні заказники</i>			
«Волошки»	ДП «Ковельське ЛГ» Ковельське лісництво	1255,0	Рішення Волинської обласної ради від 20.12.1993 р., № 16/6
«Скулинський»	ДП «Ковельське ЛГ» Білинське лісництво	150,0	Розпорядження голови Волинської обласної ради народних депутатів від 03.03.1993 р., № 18-р
«Літинський»	ДП «Ковельське ЛГ»	160,0	
«Радовичівський»	Радовичівське лісництво	33,0	
<i>Ботанічні заказники</i>			
«Лісова дача»	ДП «Ковельське ЛГ» Білинське лісництво	21,2	Розпорядження голови Волинської обласної ради народних депутатів від 03.03.1993 р., № 18-р
«Задібський»	ДП «Ковельське ЛГ» Зеленівське лісництво	309,0	Рішення Волинської обласної ради народних депутатів від 31.10.1991 р., № 226
<i>Гідрологічний заказник</i>			
«Соминський»	СЛАП «Тур»	29,8	Рішення Волинського облвиконкому від 04.09.1985 р. № 301
<i>Ботанічні пам'ятки природи</i>			
«Дуби звичайні- велетні»	с. Волошки	0,02	Рішення Волинської обласної ради від 30.05.2000 р., № 12/3
«Волога судіброва»	ДП «Ковельське ЛГ» Білинське лісництво	1,2	Розпорядження голови Волинської обласної ради народних депутатів від 03.03.1993 р., № 18-р
«Лісова хаша»	ДП «Ковельське ЛГ»	6,7	
«Соснина – 1»	Скулинське лісництво	8,0	
«Соснина – 2»	ДП «Ковельське ЛГ» Радовичівське лісництво	23,0	Рішення Волинської обласної ради народних депутатів від 31.10.1991 р., № 226
«Сосновий бір»	ДП «Ковельське ЛГ»	6,2	
«Соснянка»		17,0	
«Хвойна»	Зеленівське лісництво	4,5	

З табл. 1 видно, що домінуючими серед територій ПЗФ громади є ландшафтні об'єкти, на які припадає 79,3 % від загальної площі. Щільність об'єктів ПЗФ – 0,034 об'єкта/100 км². Площа природоохоронних територій складає 4,4 %.

Ландшафтний заказник з/д «Нечимне» (рис. 2), утворений для охорони однойменного озера карстового походження Нечимне. Під охороною одночасно також перебувають вікові високобонітетні насадження з дуба черешчатого *Quercus robur*, окремі дерева віком понад 300 років, а також чагарникові й лучно-болотяні угіддя. Серед різнотрав'я в урочищі є рідкісні види рослин, занесені в ЧКУ: береза низька *Betula humilis*, булатка червона

Cephalanthera rubra, лілія лісова *Lilium martagon*, зозулині черевички справжні *Cypripedium calceolus*, росичка англійська *Drosera anglica* [6–7; 12; 18–19]

У ландшафтному заказнику м/з «Волошки» (рис. 2) охороняються мішані лісові насадження (вік більше 140 р.), де переважають дуб черешчатий *Quercus robur* і ясен *Fraxinus excelsior*, а на вологих ділянках – вільха чорна *Alnus glutinosa*. У підліску домінують жостер ламкий *Frangula alnus*, ліщина звичайна *Corylus avellana*, бруслина бородавчата *Euonymus verrucosus*, у трав'яному покриві – кропива дводомна *Urtica dioica*, яглиця звичайна *Aegopodium podagraria*, гравілат річковий *Geum rivale*. Серед ссавців трапляються сарна європейська *Capreolus capreolus*, свиня дика *Sus scrofa*, лисиця звичайна *Vulpes vulpes* [6–7; 12; 18–19].

У ландшафтному заказнику м/з «Скулинський» (рис. 2) під охороною держави знаходиться лісовий сосново-березовий масив 1–2 бонітету (вік 50–70 років) із підліском із горобини звичайної *Sorbus aucuparia*, крушини ламкої *Frangula alnus*, багатий на лікарські рослини: череду трироздільну *Bidens tripartita*, звіробій звичайний *Hypericum perforatum*, чистотіл звичайний *Chelidonium majus*, медунку лікарську *Pulmonaria officinalis*. Трапляється рідкісний вид ЧКУ – журавлина дрібнопліда *Oxycoccus microcarpus*. Фауністичний комплекс – 15 видів ссавців: зайців європейських *Lepus europeaus*, лисиць звичайних *Vulpes vulpes*, диких кабанів *Sus scrofa* та багатьох видів птахів горобцеподібних *Passeriformes* [6–7].

«Літинський» – ландшафтний заказник (рис.2) м/з для збереження сосново-дубового масиву 1–2 бонітету (вік понад 100 років) із підліском із крушини ламкої *Frangula alnus* і горобини звичайної *Sorbus aucuparia*, трав'яним покривом із різних видів папоротей *Pteridophyta*, чорниць звичайних *Vaccinium myrtillus*, лікарських рослин, зокрема плауна булавоподібного *Lycopodium clavatum*. Тут також наявні рідкісні види, занесені до ЧКУ: зозулині черевички справжні *Cypripedium calceolus*, лілія лісова *Lilium martagon* [6–7; 12; 18–19]

Для ландшафтного заказника м/з «Радовичівський» характерна охорона вологого судібровного типу лісових насаджень – дубово-соснові й березові масиви 2 бонітету (вік біля 120 років), із підліском із граба звичайного *Carpinus betulus*, жостеру ламкого *Rhamnus frangul*, горобини звичайної *Sorbus aucuparia*. У заказнику є 15 видів ссавців – рядів оленеподібних *Artiodactyla* і хижих *Carnivora*, низка видів ряду горобцеподібних *Passeriformes* птахів [6–7].

Ботанічний заказник «Лісова дача» створений для охорони високобонітетних сосново-дубових насаджень (вік біля 100 років), у трав'яному покриві яких багато ягідників, лікарських рослин: алтеї лікарської *Althaea officinalis*, конвалії травневої *Convallaria majalis*, звіробою звичайного *Hypericum perforatum*. Трапляються рідкісні види рослин, занесені до ЧКУ: молочай волинський *Euphorbia volhynica*, баранець звичайний *Hypersia selago*, сон чорніючий *Pulsatilla pratensis* [6–7; 12; 18–19].

У ботанічному заказнику «Задібський» під охороною перебувають високобонітетні насадження (вік приблизно 100 років) із сосни звичайної *Pinus sylvestris* з домішкою берези повислої *Betula pendula*. Підлісок сформований горобиною звичайною *Sorbus aucuparia* та крушиною ламкою *Frangula alnus*. У трав'яному покриві переважають лікарські рослини: валеріана дводомна

Valeriana officinal, конвалія травнева *Convallaria majalis*, звіробій звичайний *Hypericum perforatum*, медунка лікарська *Pulmonaria officinalis*. Трапляються рідкісні види, занесені до ЧКУ: зозулині черевички справжні *Cypripedium calceolus*, лілія лісова *Lilium martagon* [6–7; 12; 18–19].

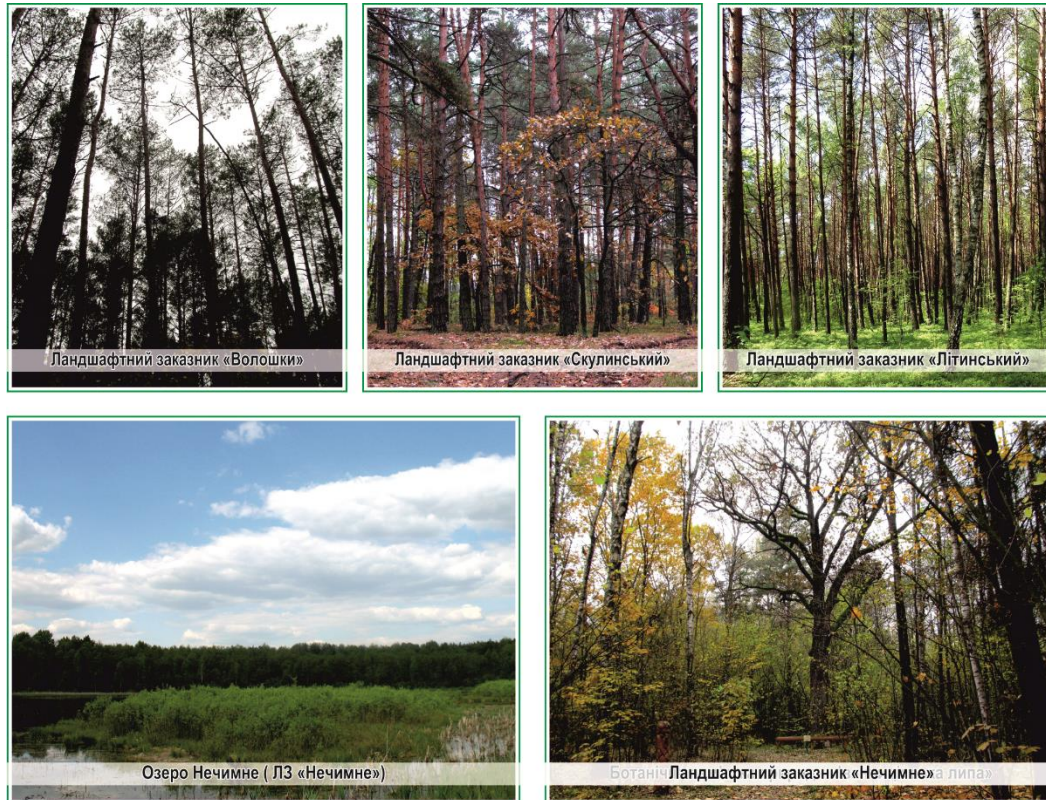

Рис. 2. Ландшафти територій та об'єктів природно-заповідного фонду Колодзянненської територіальної громади Волинської області

Гідрологічний заказник «Соминський» утворений для охорони оз. Сомине. Озеро заросле осотом, рясом, жабурником та іншою болотяною рослинністю, інтенсивно евтрофікується, поступово перетворюючись на болото, на дні накопичуються сапропелеві відклади потужністю 4,5 м. У водах озера росте латаття біле *Nymphaea alba*, включене до ЗКУ [6-7].

Для ботанічних пам'яток природи характерним є збереження: «Дуби звичайні-велетні» – двох дерев дуба черешчатого *Quercus robur* (вік 525 і 625 років), із діаметрами стовбурів відповідно 1,2 м і 2,0 м, заввишки 25,0 м і 27,0 м; «Волога судіброва» – ділянки сосново-дубових насаджень 1 бонітету (вік близько 100 років); «Лісова хаща» – ботанічна пам'ятка природи площею 6,7 га заболоченого субору – сосново-березових насаджень 4 бонітету (вік понад 100 років); «Соснина-1» – високобонітетних насаджень сосни звичайної *Pinus sylvestris* (вік 95 років із домішкою акації білої *Robinia pseudoacacia*); «Соснина-2» – лісового масиву із сосни звичайної *Pinus sylvestris* з домішкою дуба черешчатого *Quercus robur* 3 бонітету (вік близько 100 років); «Сосновий бір» – ділянки лісу із сосни звичайної *Pinus sylvestris* з домішкою берези повислої *Betula pendula* 3 бонітету (вік 155 років); «Соснянка» – ділянки сосново-дубового лісу 3 бонітету (вік 150 років); «Хвойна» – ділянки лісу сосни звичайної (вік 145 років)

Pinus sylvestris 3 бонітету, із підліском із ліщини звичайної *Corylus avellana* й крушини ламкої *Frangula alnus*, де у трав'яному покриві ростуть лікарські рослини та ягідники [6–7; 12; 18–19].

Мережа природоохоронних територій громади може слугувати для відпочинку, пізнавальної та екологічної діяльності як місцевого населення, так і прибулих туристів.

Колодяжненська громада має сприятливі кліматичні умови, багата водними, земельними, лісовими ресурсами та природно-заповідними територіями, що створюють передумови для повноцінного розвитку екологічного та пізнавального туризму і природоохоронної діяльності. Проте рекреаційний потенціал ТГ має ряд проблем, що потребують заходів для покращення ситуації: є

1) сприяти призупиненню кліматичних змін (зменшити викиди парникових газів, обмежити діяльність шкідливого промислового та сільськогосподарського виробництва, а також транспортного сполучення, особливо залізничного);

2) значно збільшити площі лісових насаджень;

3) сприяти охороні наявних водних об'єктів громади від забруднення;

4) чітко окреслити межі природоохоронних об'єктів;

5) розглянути можливість розширити мережу об'єктів ПЗФ шляхом утворення нових;

6) розширити межі нині існуючих ПЗФ територій;

7) науково обґрунтувати необхідність надання об'єктам ПЗФ місцевого значення вищого (загальнодержавного) статусу;

8) розробити туристсько-екскурсійні маршрути на локальному та регіональному рівнях включивши до них вже наявні об'єкти ПЗФ;

9) здійснити брендинг рекреаційних пунктів та місць короткотривалого відпочинку для туристів;

10) застосувати новітні високотехнологічні та експериментальні методи інформування населення про цінність територій ПЗФ;

11) істотно підвищити рівень наукової, еколого-виховної, туристсько-рекреаційної діяльності в межах заказників [16–17].

Висновки. Наявні у межах Колодяжненської територіальної громади потужні природні рекреаційні ресурси є базою для розвитку екологічного та пізнавального туризму, здійснення освітньо-наукової та природоохоронної діяльності, сприяють покращенню екологічної ситуації на локальному рівні. Вивчення потенціалу природи в межах окремо взятої громади допоможе виявленню реального стану справ та забезпечить розробку заходів на місцевому рівні, що допоможе громадам віднайти шляхи вирішення екологічних проблем та розвитку рекреації і туризму.

Список використаних джерел:

[1] Волинське обласне управління лісового та мисливського господарства. Відновлено з <https://lisvolyn.gov.ua/>.

[2] Головне управління статистики у Волинській області Відновлено з <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.

[3] Децентралізація влади. Відновлено з <http://decentralization.gov.ua/region/item>.

- [4] Журба Д. В., Стельмах В. Ю., Чижевська Л. Т., Карпюк З. К., & Качаровський Р. Є. (2022). Басейн р. Дурниця: рекреаційний потенціал сучасних природно-заповідних об'єктів. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: матер. Міжнар. наук. Інт.-конференції, (м. Переяслав, 29 листопада 2022 р.).
- [5] Зузук Ф. В., Колошко Л. К., & Карпюк З. К. (2012). Осушені землі Волинської області та їх охорона: монографія. Луцьк, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 294 с. <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13031>
- [6] Карпюк З. К., & Фесюк В. О. (2021). Природоохоронні мережі Волинської області: монографія. Луцьк : видавництво «Терен».
- [7] Карпюк, З. К., Фесюк, В. О., & Антипюк, О. В. (2018). Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог. Київ : ТОВ «ОК-ПОЛІГРАФ».
- [8] Ковельська районна державна адміністрація. Відновлено з <http://koveladm.gov.ua/>.
- [9] Колодязненська територіальна громада. Відновлено з <https://kolodyazhne.gromada.org.ua/>.
- [10] Павловська Т. С., Ковальчук І. П., & Чижевська Л. Т. (2013). Сучасний стан природно-заповідної мережі басейну р. Турія. Фізична географія та геоморфологія : міжвід. наук. зб., 1., 44–53.
- [11] Полянський С. В., Полянська Т. О., & Свередюк Н. В. (2020). Заходи покращення геоекологічного стану басейну річки Турія. The European potential for development of natural science»: conference proceedings, (November 27–28, 2020). Lublin: Baltija Publishing.
- [12] Природно-заповідний фонд Волинської області. Відновлено з <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>.
- [13] Про добровільне об'єднання територіальних громад Закон України від № 157-VIII від 05 лютого 2015 р. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.
- [14] Про природно-заповідний фонд України № 2456-XII від 16 червня 1992 року. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12>.
- [15] Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області. Відновлено з <https://vodres.gov.ua/>.
- [16] Стельмах Валентина Юріївна, Карпюк Зоя Костянтинівна, Чижевська Лариса Тарасівна, Качаровський Роман Євгенович, Нетробчук Ірина Марківна Мельник Олег Володимирович, & Полянський Сергій Володимирович (2022). Заболоттівська ТГ Волинської області: сучасний природний рекреаційний потенціал та шляхи його збереження. Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika: 12 (19), 300–314. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314).
- [17] Стельмах Валентина Юріївна, Юровчик Володимир Геннадійович, Качаровський Роман Євгенович, Мельник Олег Володимирович, Чижевська Лариса Тарасівна, Полянський Сергій Володимирович, Полянська Тетяна Олександрівна, & Антипюк Олена Володимирівна. (2023). Сучасний стан і перспективи раціонального використання природного рекреаційного потенціалу Старовижівської територіальної громади Волинської області. Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury Praha, České republika: 1 (20), 237–253. ([https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1\(20\)-237-253](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1(20)-237-253)) <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21729>.
- [18] Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА. Відновлено з <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1/>.
- [19] Чижевська Л. Т., Дацюк В. О., & Поторась О. В. (2020). Туристсько-рекреаційні ресурси Ковельського району Волинської області. Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, Геогр. науки, 5(409), 126–132.

- [20] Чижевська Л. Т., Лавренчук О. М., Качаровський Р. Є., Карпюк З. К., & Антипюк О. В. (2019). Оцінка сучасного стану водних ресурсів Волині. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів: матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. (м. Луцьк, 11–12 квітня 2019 р.) Луцьк.
- [21] Шевчук О.С., Полянський С.В., Карпюк З. К., Чижевська Л. Т., & Качаровський Р. Є. (2022). Природно-заповідні об'єкти басейну р. Воронка як рекреаційний потенціал регіону. Географія та туризм: матер. V Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Харків, 28 лютого 2022 року). Харків.
- [22] Ярмолук Д.Л., Карпюк З.К., Чижевська Л.Т., Антипюк О.В., & Качаровський Р.Є. (2022). Рекреаційний потенціал природно-заповідних об'єктів басейну р. Бобрівка. Українське Полісся: проблеми та тренди сучасного розвитку: матер. Другої Всеукр. наук.-практ. конференції, (м. Ніжин, 10-11 лютого 2022 р.). Ніжин.

The scientific periodical

GRAIL OF SCIENCE

№ 25 (March, 2023)

with the proceedings of the V Correspondence International Scientific and Practical Conference «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences» held on March 17th, 2023 by NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine) and LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria).

Journal's frequency: monthly

All materials are reviewed. The editorial office did not always agree with the position of authors. Authors are responsible for the accuracy of the material.

Contacts of the editorial offices:

1. 21037, Ukraine, Vinnytsia, Zodchykh str. 18, office 81; NGO «European Scientific Platform» **[Owner of the journal]**
Tel.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Certificate of the subject of the publishing business: ДК № 7172 of 21.10.2020.
2. 1110, Österreich, Wien, Simmeringer Hauptstraße 24; LLC «International Centre Corporative Management»
E-mail: rachael.a@iccm.org

Signed for publication 17.03.2023.

Format 60×84/16. Offset paper.

Arial & Open Sans typefaces.

Digital printing. Circulation of 100 copies.

Conventionally printed sheets 34,75.

Order № 36535.

Printed from the finished original layout.

Publisher [printed copies]:

Sole proprietorship - Gulyaeva V.M.

08700, Ukraine, Obuhiv, Malyska str. 5.

E-mail: 5894939@gmail.com

Certificate of the subject of the publishing

business: ДК № 6205 of 30.05.2018.

Наукове періодичне видання

ГРААЛЬ НАУКИ

№ 25 (березень, 2023)

за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences», що проводилася 17 березня 2023 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія).

Щомісячне видання

Всі матеріали пройшли рецензування. Редакція не завжди поділяє позицію авторів. За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори.

Контактна інформація редакції:

1. 21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18/81; ГО «Європейська наукова платформа» **[власник журналу]**
Тел.: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7172 від 21.10.2020.
2. 1110, Österreich, Wien, Simmeringer Hauptstraße 24; LLC «International Centre Corporative Management»
E-mail: rachael.a@iccm.org

Підписано до друку 17.03.2023.

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Гарнітура Arial & Open Sans.

Цифровий друк. Тираж: 100 примірників.

Умовно-друк. арк. 34,75.

Замовлення № 36535.

Віддруковано з готового оригінал-макету.

Виготовлювач [друкованої продукції]:

Друкарня ФОП Гуляєва В.М.

08700, Україна, м. Обухів, вул. Малишка, 5.

E-mail: 5894939@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої

справи: ДК № 6205 of 30.05.2018.